ספרי׳ — **אוצר החסידים** — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל תשיעי — שער שלישי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

מכבוד קדושת

אדמו״ר מנחם מענדל

זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

מקץ (וחנוכה)

(חלק א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים״

770 איסטערן פּאַרקוויי — ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

Likkutei Sichot

Copyright © 2025
by
Kehot Publication Society®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

Kehot Publication Society® and the Kehot logo are registered trademarks of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

פרשת מקץ — שבת חנוכה

א. אין אָנהויב פון פרשת מקץ, און אַזוי אויך אין דער פריערדיקער סדרה, וישב, דערציילט די תורה וועגן חלומות: דער חלום פון פרעה׳ן (אין פרשת מקץ) און דער חלום פון יוסף׳ן, מיט די חלומות פון שר המשקים און שר האופים (אין פרשת וישב).

די אַלע חלומות זיינען געוועזן סיבות וועלכע האָבן געבראַכט צו גלות מצרים — דער שרש פון אַלע גליות[1]. אַזוי ווי אַלע ענינים זיינען בהשגחה פרטית, ממילא איז פאַר־שטענדלעך, אַז דער מסובב — גלות, האָט אַ שייכות און איז ענלעך צו דער סיבה — חלום.

ב. די שייכות פון גלות צו חלום

1) לקו״ת מהאריז״ל פ׳ תצא.

ווערט דערקלערט אין פאַרשידענע ערטער, און אויך אין תורה אור[2] אַז חלום נעמט זיך פון כוח המדמה (פאַר־שטעלונגס־כוח), וועלכער פאַראייניקט צוויי קעגנזאַצן צוזאַמען, ביז אַפילו „פילא בקופא דמחטא" (אַן עלפאַנט אין אַן אויער פון אַ נאָדל), אויב ער האָט נאָר פריער געטראַכט וועגן דעם[3].

אַזוי אויך אין דער צייט פון גלות, דוכט זיך אים אויס אַז ער האָט ליב דעם אויבערשטן און פונדעסטוועגן האָט ער ליב זיין אייגענעם גוף — כאָטש ביידע זאַכן קענען גלייכצייטיק ניט געמאָלט זיין, ביז וואַנען אַז (ווי עס ווערט אין אַ צווייטן אָרט דערקלערט) ער קען ליגן אין תאוות און אַפילו עובר זיין אויף דעם אויבערשטנס רצון.

פונדעסטוועגן, פירט ער אויס דאָרט אין תורה אור, זאָל מען ניט מיינען, אַז וויבאַלד אַז נאָכן דאַוונען קען ער טאָן פאַרקערט ווי ער האָט געהאַלטן אין דאַוונען איז אַ ראַי' אַז זיין תפלה מיט די תורה ומצות זיינען גאָרנישט, — איז דאָס ניט אַזוי. דער שרש פון חלום איז פון זייער אַ הויכן אָרט און דאָס לייכט בזמן הגלות דוקא (יעו"ש בארוכה).

ג. דער דערקלערונג דערפון אין עבודה בנפש האדם איז:

ביי יעדער אידן איז דער נפש האלקית אַלע מאָל גאַנץ. די תורה ומצות וואָס אַ איד טוט זיינען אייביק — לעולם ועד[4]. דאַקעגן די ניט ריכטיקע זאַכן וואָס ער טוט זיינען מער ניט ווי צייטווייליק (ווייל יעדער איד וועט דאָך סוף־כל־סוף תשובה טאָן), במילא איז אויך איצטער זיינען זיי ניט קיין דבר של קיימא (שטענדיקע זאַך), און אַזוי ווי נהרות המכזבין[5] (טייכן וועלכע טרי־קענען אויס).

און דערפאַר קען ניט דער רע אי־בערוועגן חס ושלום דעם טוב, ווייל ער איז ניט קיין דבר של קיימא, דאַקעגן דער טוב איז אַלע מאָל גאַנץ.

און אין דעם איז דאָ אַ מעלה אין זמן הגלות אויפן זמן הבית: אין זמן הבית האָבן געלויכטן די כחות „פנימיים" (אינעווייניקסטע כוחות) פון דער נשמה[6]. און אויך דעם איז דאָ אַ הגבלה (באַגרענעצונג), דערפאַר טאָר אַ טמא ניט אַריינקומען אין מקדש. אָבער אין זמן פון גלות לייכטן די כחות מקיפים פון נשמה, און אין דעם זיינען ניטאָ קיינע באַגרענעצונגען, אַזוי ווי עס שטייט: השוכן אתם בתוך טמאותם[7].

ד. די הוראה בפועל פון דעם איז:

ניט ווי די וועלכע האָבן אַ טעות און מיינען אַז דער איינציקער מעג־לעכער וועג איז גיין מיט אַ מסו־דר'דיקער עבודה פון גרינגער צו שווערער, און כל זמן ער איז ניט פאַרטיק מיט די ערשטע טרעפּ קען ער ניט אָנהויבן טראַכטן וועגן די העכע־רע טרעפּ. דאָס וואָלט געווען ריכ־

2) אין פרשה וישב, כח, ג.

3) עיין ברכות נה, סע"ב. וק"ל.

4) תניא פכ"ה.

5) פרה פ"ח מ"ט. זע אויך אויבן עמוד 36 הערה 22.

6) ספר המאמרים תש"ט ע' 108 אות ב.

7) מער אויספירלעך זע שיחת חגה"פ תשח"י.

טיק אויב אַלע ענינים וואָלטן געווען ביי אים מסודר׳דיק. וויבאַלד אָבער אַז „היינו כחולמים״, קען מען, און דאַרף מען, טאָן יעדע עבודה אין עבודת ה׳ וואָס קומט צו דער האַנט, לויט דער אָנווייזונג פון רז״ל[8], חטוף ואכול חטוף ואישתי.

און אַפילו דער וואָס איז אין אַזאַ מצב וואָס אויף אים שטייט[9] „אי אפשר... להתחיל לעבוד ה׳ בלי שיעשה תשובה על העבר תחלה״, פונדעסט־וועגן פסק׳נט דער אַלטער רבי אין תניא[10] — פנימיות התורה, און אין שולחן ערוך[11] — גליא דתורה, אַז אויך ער זאָל לערנען תורה און מקיים זיין מצות. כאָטש אַז דערווייל איז ער מוסיף כוח כו׳, מכל מקום איז ער דאָך זיכער שלא ידח ממנו נדח, און דעמאָלט וועט דאָך אויך זיין תורה און מצות צוריק־קערן זיך מיט אים.

ה. דאָס אַלץ איז ניט נאָר בנוגע גליא דתורה, נאָר אויך בנוגע פנימיות התורה און אירע מנהגים און פירונגען, און לויט דער אָנווייזונג פון רז״ל: חטוף ואכול (— גליא דתורה, וואָס איז געגליכן צו לחם[12]), חטוף ואישתי (— פנימיות התורה, וואָס איז געגליכן צו מים[13]).

הגם אַז מיט דורות פריער האָט מען ניט געקענט אָנהויבן לערנען פנימיות התורה ביז מען איז פריער דורכגעגאַנ־גען כמה וכמה הכנות, איז אָבער אין די היינטיקע דורות „מצוה לגלות זאת החכמה״[14] (אַ מצוה צו אַנטפּלעקן די דאָזיקע חכמה), ובפרט, נאָך דער התגלות פון תורת החסידות דורך דעם בעש״ט און כ״ק אדמו״ר הזקן און זייערע נאָכפאָלגער, איז דאָס געוואָרן אַזוי ווי אַלע חלקים פון תורה וואָס יעדער איד איז דאָך מחויב לערנען אַלע חלקים פון תורה[15].

ו. און דורך דער הנהגה פון חטוף ואכול חטוף ואישתי, אַז מען וועט זיך ניט רעכענען מיטן אייגענעם צושטאַנד צי מען האַלט דערביי צי ניט, נאָר מען וועט האַלטן אין איין מערן אין תורה ומצות (וואָס דאָס איז ענלעך צו דעם ענין פון חלום כנ״ל),

— איז דורך דעם מערן דעם אור פון תורה ומצות גופא, נעמט מען אַוועק דעם גלות־שלאָף און מען ברענגט דעם אמת׳ן אור הגאולה, הוי׳ יהי׳ לך לאור עולם[16], אַזוי ווי מען זעט אַז בשעת עס ווערט ליכטיק כאַפּט מען זיך אויף פון שלאָף.

ז. און דאָס איז די אָנווייזונג פון דעם וואָס חלומות זיינען געווען אַ סיבה צו גלות מצרים און יציאת מצרים.

גלות מצרים איז געווען דער שווערסטער גלות, דערפאַר ווערן אַלע גליות אָנגערופן מצרים[17], פונדעסט־וועגן איז מען דוקא דורך דעם גלות

8) עירובין נד, א.
9) תניא פי״ז.
10) ספל״ט.
11) הל׳ ת״ת פ״ד ה״ג.
12) לקו״ת בהר מ, ב. בחוקותי מח, ב.
13) זע אויך לקו״ש ח״ב ע׳ 432.

14) אגה״ק סכ״ו אין נאָמען פון אריז״ל.
15) זע הל׳ ת״ת לרבנו הזקן פ״א ס״ד. פ״ב ס״י.
16) ישעי׳ ס, כ.
17) מד״ר בראשית פ׳ טז, ד.

צוגעקומען צום „ואחרי כן יצאו ברכוש גדול"[18].

אַזוי אויך אין איצטיקן גלות, כאָטש די גאַנצע עבודה אין דער צייט פון גלות איז אַן ענין פון חלום, פונדעסט־וועגן, איז אדרבה, מצד דעם גופא וואָס עס איז אין אַן אופן פון חלום, קען מען זיך אַרויפכאַפּן צו אַ העכערער מדריגה, אין אַן אופן פון איבערשפּרינגען, און מערן דעם אור פון תורה ומצות, וואָס דאָס נעמט אַוועק דעם שלאָף פון גלות און ברענגט צום „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"[19], בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו.

(משיחת חג הגאולה, י"ט כסלו, תשי"ז)

ח. דער דערמאָנטער ענין — אַז דורכן גלות דוקא ווערט אַ גרעסערע עלי', איז מרומז אויך אין היינטיקער סדרה, אין דעם טעם פאַרוואָס אפרים איז אָנגערופן געוואָרן מיט דעם נאָמען, ווייל „כי הפרני אלקים בארץ עניי". דורך ארץ „עניי" (אָרעמקייט) דוקא איז געוואָרן דער הפרני (מערן מיך), אַ תוספות אור אין יוסף'ן.

די מעלה פון יוסף פאַר זיך אַליין איז זייער אַ הויכע. און ווי דערקלערט אין תורת חיים[20] און אין פאַרשידענע ערטער דער טעם פאַרוואָס יוסף איז באַשטראָפט געוואָרן פאַר דעם וואָס ער האָט געמאַכט כלים אין טבע, כאָטש אַז יעקב האָט אויך אַזוי געטאָן*[20], ווייל יעקב איז געווען אין סדר השתלשלות, האָט ער מורא געהאַט שמא יגרום החטא[21], דערפאַר האָט ער געדאַרפט מאַכן כלים אין טבע, אָבער יוסף צדיק עליון, האָט מצד זיין מדרגה ניט גע־דאַרפט מורא האָבן פאַר קיינע ענינים און ניט געדאַרפט אָנקומען צו טבע.

ד. ז. שטייט דאָרט אויך — אויפן פסוק ויכר יוסף את אחיו והם לא הכי־רוהו — דער טעם, פאַרוואָס זיינען די שבטים, אַזוי אויך די אָבות, געווען רועי צאן (פאַסטוכער), אָפּגעזונדערט פון וועלט, בכדי אַז וועלט זאָל זיי ניט שטערן.

אָבער יוסף איז געווען אין אַזאַ מד־ריגה, אַז ער האָט געקענט זיין אין וועלט, אַ הערשער אין מצרים, אַז „בלעדיך לא ירים איש גו'", וואָס אין מקרא יוצא מידי פשוטו, יעדער מצרי ווען ער האָט געוואָלט אָנטאָן כלי זיין האָט ער געדאַרפט פרעגן ביי יוסף'ן, און כאָטש יוסף האָט זיך דערמיט פאַר־נומען, איז ער בשעת מעשה געשטאַנען בתכלית הדביקות באלקות.

נאָך דעם אַלעמען, דורך וואָס איז ער צוגעקומען צו „הפרני" — דורך „בארץ עניי" דוקא.

ט. דער דערמאָנטער סיפּור מיט יוסף'ן איז אַן אָנווייזונג צו אַלע אידן, אַז דער ענין פון ירידת הנשמה בגוף אין עולם הזה בכלל און

18) בראשית טו, יד.
19) מיכה ז, טו.
20) פ' ויחי ד"ה בן פורת יוסף.
*20) יוסף האָט געבעטן דעם שר המשקים ער זאָל זיך באַמיען ביי פרעה'ן אים צו באַפרייען און דאָס ווערט יוסף'ן פאַררעכנט פאַר אַ חטא (רש"י בראשית מ' כג), הגם אַז יעקב האָט זיך באַמיט ביי עשו'ן ער זאָל אים מוחל זיין דורך שיקן מתנות און רופן אים אדוני, מיין האַר.
21) ברכות ד, א.

אין דעם זמן הגלות בפרט, איז דאָס ניט ח"ו אויף מאַטערן זיך, נאָר אין דעם איז פאַראַן אַ באַזונדערע מעלה.

דער תכלית[22] פון השתלשלות העו־למות איז ניט צוליב די עולמות העליו־נים, וויבאַלד אַז פאַר זיי איז עס אַ ירידה מאור פניו יתברך, נאָר דער תכלית איז אין עולם הזה התחתון דוקא, וואָרום אין עולם הזה שטייט דער כוח העצמות.

און אין עולם הזה גופא — האָט מען פאַר גלות מצרים ניט געקענט מקבל זיין די תורה, נאָר דוקא דורכן כור הברזל פון גלות מצרים איז מען גע־וואָרן כלים אויף קבלת התורה, און ווי עס דרש'נען[23] רז"ל, אַז פאַרוואָס האָבן אידן מקבל געווען די תורה — ווייל למצרים ירדתם כו'.

י. און דאָס איז אויך וואָס עס שטייט[24] ואנכי תרגלתי לאפרים:

ביי מתן תורה שטייט[25], אַז אויב עס וואָלט געווען ששים ריבוא חסר אחד — זעקס הונדערט טויזנט וויניקער איינער — (ווען דער אחד וואָלט ניט געווען) וואָלט ניט געגעבן געוואָרן די תורה חס ושלום אַפילו צו משה'ן. וואָס דאָס איז דאָך מרומז אין פסוק[26], שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו, אַז דורך דעם וואָס עס זיינען געווען אַלע שש מאות אלף, אויך די רגלים (פיס), און דער עיקר די רגלים (ווי עס ווערט אין אַן אַנדער אָרט דערקלערט די מעלה פון רגל — קבלת עול), איז געגעבן געוואָרן די תורה וואָס הויבט זיך אָן מיט אנכי, אַז עס איז נמשך געוואָרן דער „אנכי" צו משה'ן.

דערפאַר איז בשעת דער פסוק רעדט וועגן אפרים'ן, וואָס זיין ענין איז כי הפרני אלקים בארץ עניי, אַז דורך מצרים קומט מען צו צום תכלית העילוי פון מתן תורה, זאָגט ער אויף דעם — ואנכי תרגלתי לאפרים, אַז דורך „תרג־לתי" לשון רגל, — ד. ה. די עבודה פון קבלת עול, — דורך דעם קומט מען צו צום אנכי מי שאנכי.

(משיחת חג השבועות, תשי"ג)

חנוכה

יא. די מצוה פון חנוכה איז אָנצינדן ליכט. ווי אַזוי שאַפט מען ליכט? — מען נעמט בוימל אָדער האָלץ א. ד. גל., ד. ה. אַ גשמיות'דיקע זאַך, און מען וואַרעמט דאָס אָן, ביז עס ווערט אויס גשמי און עס הויבט אָן צו לייכטן אין דעם גאַנצן אַרום.

די ליכט וואָס מען צינדט אָן חנוכה, קומען פון די ליכט וואָס מען פלעגט צינדן אין בית המקדש. אין בית המקדש פלעגט מען יעדע נאַכט צינדן ליכט. אָבער אין דער צייט פון נס חנוכה איז ניט געווען קיין ריינע בוימל צו צינדן די ליכט, האָט דער אויבערשטער גע־טאָן אַ נס און מען האָט געפונען אַ פך שמן טהור חתום בחותמו של כהן גדול — אַ קריגל ריינע בוימל, פאַרזיגלט מיטן זיגל פון כהן גדול,

22) תניא פל"ו.
23) שבת פח, ב
24) הושע יא, ג. לקו"ת ויקרא ב, א. במדבר פ, ב. ד"ה לכה דודי תרפ"ט (סה"מ קונטרסים ח"א כא, א).
25) מכילתא דרשב"י (וראה ג"כ מכילתא) יתרו יט, יא. דברים רבה פ"ז, ח.
26) במדבר יא, כא.

— די בוימל וואָס אין פך איז געווען גענוג קוים אויף איין טאָג, איז געשען אַ נס און עס האָט געברענט אַכט טעג. איז צום אָנדענק פון דעם נס צינדט מען ליכט, אַלע אַכט טעג פון חנוכה.

ניט קוקנדיק אויף דעם וואָס די ליכט פון חנוכה קומען פון די ליכט פון מקדש, פונדעסטוועגן זיינען זיי פאַנאַנ־דערגעטיילט אין עטלעכע זאַכן.

א) אין בית המקדש איז אַלע מאָל געווען די זעלבע צאָל ליכט. דאַקעגן חנוכה גיט מען צו יעדער נאַכט נאָך אַ ליכט.

ב) אין בית המקדש פלעגט מען אָנ־צינדן די ליכט דוקא בייטאָג, ווען ס׳איז נאָך געווען גוט ליכטיק. אָבער חנוכה־ליכט צינדט מען נאָך דעם ווי די זון פאַרגייט.

ג) נרות המקדש זיינען געווען אינ־ווייניק, און נרות חנוכה איז מצוה להניח על פתח ביתו מבחוץ — אינדרויסן.

ד) מצות נרות המשכן והמקדש, איז געווען אין אַ צייט ווען אידן האָט ניט געפעלט אין גשמיות,

ספעציעל אין דער צייט פון משכן אין מדבר האָבן אידן געהאַט אַלץ וואָס זיי דאַרפן, עסן האָבן זיי געהאַט מן מן השמים, וואַסער האָבן זיי געהאַט פון בארה של מרים, אויך די לבושים האָבן מיטגעוואַקסן מיט זיי, און געווען שטענדיק ריין[27].

אַזוי איז אויך די מצוה פון נרות המקדש געגעבן געוואָרן בימי שלמה, וואָס ס׳איז געווען שלום אין זיין צייט.

קיינער האָט ניט מלחמה־געהאַט מיט אידן, אדרבה, מען האָט נאָך זיי גע־צאָלט מס און ס׳איז געווען איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו[28].

דאָס זעלבע אויך אין רוחניות, וואָרום אַז מען האָט ניט קיין גשמיות׳־דיקע דאגות, גיט מען זיך איינגאַנצן אַוועק אויף תורה ומצות, רוחניות׳דיקע זאַכן, אידישע זאַכן.

דאַקעגן אָבער נרות חנוכה זיינען פאַרבונדן מיט אַ צייט וואָס דאָס לאַנד איז געווען אונטער ממשלת יון און די אידישע אַרמיי איז געווען זייער אַ קליינע אין צאָל, אַזוי אויך אין רוחניות, איז ניט געווען קיין שמן טהור אַפילו איין נאַכט.

יב. די אַלע חילוקים זיינען פאַרבונדן איינע מיט די אַנדערע.

בשעת עס איז גוט אין גשמיות, ובמילא אויך אין רוחניות כנ״ל,

— וואָרום ווען אַ איד האָט, גיט ער מיט אַן אָפענער האַנט און מיט אַ ברייטער האַנט אויף ענינים רוחניים —

דאַרף מען ניט האָבן קיין מלחמה און קיין מסירת נפש.

דאַן איז גענוג אַז יעדער טאָג זאָל זיין די זעלבע צאָל, מען מוז ניט צוגעבן נאָך, וואָרום עס גייט אַלץ נאָרמאַל.

אַזוי אויך דאַרף מען ניט לייגן קיין השתדלות צו באַלייכטן די גאַס. די גאַס, די וועלט — איז ניט פינסטער. די מנורה האָט געברענט אין בית המקדש ובמילא איז געווען ליכטיק אויך אין גאַס.

27) רש״י דברים ח, ד.

28) מלכים א ה, ה.

אָבער אין אַ צייט פון אַ שווערן מצב, אַ צייט פון מלחמות, און ניט נאָר מלחמות מיט די יונים נאָר אויך מיט אידן מתיונים[29], וואָרום עס זיינען געווען אַזוינע אידן וואָס האָבן ניט געהאַלטן פון בית המקדש, ניט געהאַלטן פון זעלבסטשטענדיקייט און געוואָלט אַסימילירן זיך מיט די יונים.

אין אַזאַ שווערן צושטאַנד, האָט דער אויבערשטער געגעבן די מצוה פון חנוכה־ליכט. אין אַזאַ צייט פאָדערט זיך מסירת נפש.

אין אַזאַ צייט איז ווייניק אַז מען זאָל מאַכן ליכטיק ביי זיך אין שטוב, וואָרום אויפן גאַס איז פינסטער, און די פינסטערניש פון גאַס קען דורכשפּאַרן אויך אין שטוב, דאַרף מען לייגן השתדלות אויף באַלייכטן די גאַס, מען צינדט חנוכה־ליכט ווען ס'איז פינסטער און לעבן טיר דוקא, בכדי צו באַלייכטן די גאַס.

עס איז ווייניק וואָס ער וועט צינדן ליכט ביי זיך אויפן טיש וואו ער עסט אָדער אויפן שרייב־טיש און עפענען די טיר כדי אַז די ליכט זאָל לייכטן אויך אין גאַס, נאָר מען דאַרף צינדן די ליכט לעבן טיר, מען דאַרף לייגן השתדלות אויף באַלייכטן די גאַס.

אויך איז ווייניק די צאָל ליכט פון די פריערדיקע נעכט. וואָרום מען קען זיך ניט באַנוגענען מיט דעם וואָס מ'איז ניט געוואָרן נידעריקער און מען שטייט אויפן זעלבן מצב פון נעכטן, נאָר מען דאַרף גיין אַלץ העכער און העכער.

29) ב"ק פב, ב.

יג. דער סך הכל פון דעם איז:

אין אַ צייט וואָס די פינסטערניש איז גרויס, דאַרף מען ניט נתפעל ווערן פון דער פינסטערניש וואָס אין גאַס, נאָר אדרבה, מען דאַרף גיין מיט אַ מסירת נפש באַלייכטן די גאַס, און יעדער טאָג צוגעבן מער און מער ליכטיקייט, ביז מען וועט ברענגען נאָך שמן טהור, ריינע און קלאָרע בוימל.

און דער אופן אין דעם דאַרף זיין:

א) מען דאַרף זיך ניט באַנוגענען מיט דער מאָס ליכט וואָס מ'האָט באַלויכטן נעכטן, נאָר מען דאַרף אַלע טאָג צוגעבן נאָך. היינט איין ליכט, מאָרגן צוויי, איבערמאָרגן דריי, א. אַ. וו. אָנהויבן באַלד מיט אַ סך – קען מען דאָך ניט שפּרינגען מיט אַמאָל. מען הויבט אָן מיט איין ליכט, אָבער מען דאַרף באַלד זיין גרייט אויף צינדן מאָרגן צוויי ליכט און איבערמאָרגן דריי.

ב) מען דאַרף זיך ניט באַנוגענען דערמיט וואָס מען מאַכט ליכטיק ביי זיך אין שטוב ובמילא וועט זיין ליכטיק אין גאַס, נאָר מען דאַרף לייגן השתדלות אויף צו באַלייכטן די גאַס.

ג) דער צוגאַנג צו דעם דאַרף זיין מיט מסירת נפש, אַזוי ווי דער ענין נס – העכער פון טבע. מען קוקט אויף אים מיט אַ קרומער אויג, דאַרף ער ניט נתפּעל ווערן און טאָן מיט מסירת נפש אויסצופירן די שליחות וואָס דער אויבערשטער האָט אים געשיקט.

יד. און דאָס מאָנט מען ביי יעדער אידן. ער זאָל וויסן אַז ער איז אַן

„אַמבאַסאַדאָר״ פון דעם אויבערשטן אויף צו אָנוואַרעמען די גשמיות פון זיין טייל וועלט ביז אַז עס וועט באַ־לייכטן אים און אויך זיין סביבה.

און דער אופן אין דעם דאַרף זיין, ניט באַנוגענען זיך מיט וואָס ער האָט אויפגעטאָן נעכטן, נאָר אַלע טאָג צו־געבן מער ליכט. מען דאַרף וויסן וואָס מ'האָט אויפגעטאָן נעכטן כדי צו וויסן וויפל צו מוסיף זיין היינט.

און בשעת מען גייט מיט דעם וועג, – מען גייט מיט אַ מסירת נפש, מען באַנוגענט זיך ניט דערמיט וואָס מען מאַכט ליכטיק ביי זיך, און מען באַנוגנט זיך ניט דערמיט וואָס מ'האָט שוין אויפ־געטאָן, – האָט מען דעם צוזאָג אַז סוף סוף וועט טאַקע אַזוי, עס וועט ליכ־טיק אין גאַס, און אַלע מאָל מיט מערער ליכט, ביז מען געפינט שמן טהור (ריינע בוימל) אויף אָנצינדן אין בית המקדש.

(משיחת כ״א כסלו, תשי״ג)

טו. די מצוה פון נר חנוכה איז אָפּ־געטיילט פון אַלע מצות אין צוויי זאַכן:

א) אין אַלע מצות איז פאַראַן דער קיום פון דער מצוה כתקונה, און דער הידור פון דער מצוה. עס איז אָבער ניטאָ קיין הידור מן ההידור.

אַ ראי׳ אויף דעם איז פון דעם וואָס די גמרא זאָגט: הידור מצוה עד כמה, עד שליש, און דערנאָך זאָגט די גמרא[30] אַז ביז אַ שליש איז משלו, ומכאן ואילך משל הקב״ה. קומט דאָך אויס אַז מען קען מהדר זיין אָן אַ שיעור, און דאָס אַלץ גייט אַריין אין הידור מצוה.

דאַקעגן אָבער ביי מצות נר חנוכה איז פאַראַן ניט נאָר די מצוה אַליין און ניט נאָר דער הידור פון דער מצוה, נאָר אויך מהדרין מן המהדרין.

ב) אין אַלע מצות, זיינען רוב אידן מקיים בלויז די מצוה אַליין. אָבער אין דער מצוה פון נר חנוכה איז דער מנהג ביי אַלע אידן[31] צו מקיים זיין ניט נאָר די מצוה אַליין נאָר אויך דער הידור, און אַפילו דעם הידור מן ההידור.

טז. אין חנוכה זיינען פאַראַן צוויי ניסים: א) דער נצחון פון דער מלחמה, וואָס אויף דעם האָט מען מתקן געווען הלל והודאה. ב) דער נס פון פך השמן, וואָס אויף דעם האָט מען מתקן געווען הדלקת הנרות.

דער ענין פון מהדרין מן המהדרין איז ניט אין מצות הלל והודאה, נאָר אין מצות הדלקת הנרות, וואָס עס איז פאַר־בונדן מיטן נס פון פך השמן.

די מעלה פון נס מיטן פך השמן אויף אַלע ניסים, ובכללם אויך דער נס פון נצחון אין דער מלחמה, וועט מען פאַר־שטיין נאָך אַ פריערדיקער דערקלערונג אַז אין די הנהגות שלמעלה זיינען פאַראַן דרייערליי אופני הנהגות:

א) הנהגה טבעית, – אַ נאַטירלעכע אויפפירונג – וואָס זי גופא קען זיין אַ דערהויבענע, בהצלחה. עס איז טאַקע אַן ענין פון הצלחה, אָבער פונדעסט־וועגן איז דאָס אַן הצלחה וואָס על פי טבע.

ב) הנהגה ניסית וואָס איז העכער פון טבע. וואָס אַזוי איז אויך געווען

30) ב״ק ט, ב.

31) או״ח סי׳ תרע״א, ס״ב הגהת רמ״א.

דער נצחון המלחמה פון חנוכה — אַ נס וואָס איז העכער פון טבע, וואָרום עס איז דאָך געווען גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים[32]. אויב עס וואָלט זיין גבורים ביד גבורים וואָלט דאָס אויך זיין הצלחה, וואָרום עס איז דאָך אַ מלחמה, אָבער אַלץ ניט נס. גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים, איז נס וואָס איז העכער פון טבע.

ג) הנהגה וואָס איז העכער אויך פון אַ נס. אַן ענין וואָס מוז ניט זיין מצד ענינים פון גוף, אָדער אַפילו פון נשמה, נאָר דאָס איז אַ הידור, און אין עניני הנשמה, אָט דאָס איז געווען דער נס וואָס מ'האָט געפונען דעם שמן טהור וואָס איז געווען אַן ענין וואָס איז פאַרבונדן נאָר מיט דער נשמה, און נאָך מערער, עס איז געווען אויף להראות חיבתם של ישראל (וואָרום עפ״י דין האָט מען געקענט צינדן אויך מיט שמן טמא, ווייל טומאה דחוי׳ אָדער הותרה בצבור, און דער נס איז געווען בכדי להראות חיבתם של ישראל)[33].

יז. היות אַז אַלע ענינים שלמעלה זיינען אָפּהענגיק אין דער עבודה פון מענטשן, זיינען פאַראַן דריי אופנים אין עבודת האדם, וואָס זיי ברענגען די דריי הנהגות הנ״ל.

הנהגה טבעית קומט דורך מקיים זיין תורה און מצות, ווי עס שטייט אם בחוקותי תלכו[34] גו׳ ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה, און די איבע־ריקע ברכות.

הנהגה ניסית קומט דורך הידור מצוה דוקא, בשעת אַז מען באַנוגענט זיך ניט מיט מקיים זיין די מצות בלויז ווי עפ״י דין, נאָר מען איז מהדר אין דער מצוה, מען זוכט אַז די מצוה זאָל זיין בהידור, דאַן גיט דער אויבערשטער מדה כנגד מדה[35], — די הנהגה שלמעלה מהטבע.

די דריטע הנהגה אָבער קומט דורך מסירת נפש דוקא — וואָס עס איז נאָך העכער ווי דער ענין פון הידור מצוה.

יח. די מעלה פון מס״נ אויף הידור מצוה איז:

הידור מצוה מיינט אַז ער טוט ניט די זאַך ווייל ער מוז דאָס טאָן, נאָר ער האָט אַ געשמאַק אין דעם און טוט דאָס מיט אַ חשק און אַ חיות. דערפאַר זוכט ער אַלץ ווי צו פאַרבעסערן דאָס און מאַכן עס זאָל זיין שיין, הגם ער איז ניט מחויב אין דעם.

— דער משל אויף דעם איז פון אַ קנעכט וואָס איז מקיים דעם באַפעל פון דעם מלך, איז אויב ער האט ניט קיין געשמאַק און קיין חיות אין דעם, און טוט נאָר ווייל ער מוז מקיים זיין דעם באַפעל, דאַן איז ער מקיים נאָר דעם באַפעל אַליין און זוכט ניט צו מהדר זיין אין דעם, ווייל ער האָט ניט קיין געש־מאַק אין דעם. דאַקעגן אויב די זאַך איז ביי אים טייער און ער האָט אַ חיות אין דעם, זוכט ער צו מהדר זיין אין דעם —

אָבער פונדעסטוועגן איז ער אַ מציאות פאַר זיך, עס איז פאַראַן דער געשמאַק און דער ווילן וואָס ער וויל מקיים זיין די מצות, און עס איז פאַראַן דער וועלער. דאַקעגן מסירת נפש הייסט, אַז ער איז אינגאַנצן קיין מצי־

32) נוסח התפילה.

33) זע אויבן עמוד 81 און ווייטער.

34) ויקרא כו, ג.

35) סנהדרין צ, א.

אות ניט פאַר זיך, און זיין גאַנצע מציאות איז מקיים זיין דעם רצון העליון.

ער איז ניט אויסן אַז ער זאל זיין דער „טראַכטער", דער „זאָגער" און דער „טוער", ער איז אויסן אַז די זאַך זאָל זיך אָפּטאָן, ובמילא איז אים קיין נפקא מינה ניט, צי די זאַך קומט דורך אים צי דורך אַן אַנדערן, אַבי די זאַך זאָל זיך אָפּטאָן.

און דורך דער עבודה פון מס"נ, אַז ער לייגט זיך אַוועק אינגאַנצן, ער לייגט אַוועק אַפילו זיין נשמה, און דער עיקר איז ביי אים מקיים זיין די מצוה, דאַן צאָלט אָפּ דער אויבערשטער מדה כנגד מדה, אַז די הנהגה שלמעלה איז העכער פון נס, עס איז אַן ענין וואָס איז אינ־גאַנצן ניט פאַרבונדן מיט מציאות.

יט. אַזוי ווי חנוכה זיינען אידן גע־שטאַנען מיט מס"נ, דערפאַר איז דעמאָלט געווען דער נס פון פך השמן אויף צו באַווייזן חיבתם של ישראל, וואָס עס האָט ניט קיין שייכות מיט ענינים פון מציאות. דורך דעם ענין פון הידורים איז די הנהגה פון ניסים שלמעלה מהטבע, אָבער עס איז פאַרבונדן מיט גוף, מיט מציאות. אָבער דורך מס"נ וואָס ער לייגט אַוועק זיין מציאות אינגאַנצן, איז די הנהגה מלמעלה אין אַן אופן וואָס איז אינגאַנצן ניט נוגע צו מציאות.

אַזוי אויך פון צווייטן זייט, אַז די הנהגה שלמעלה איז ניט פאַרבונדן מיט מציאות, רופט זי אַרויס ביי אידן אַן אַוועקלייג פון מס"נ. און דוקא מס"נ איז דאָ ביי אַלע אידן, אַפילו ביי אַ קל שבקלים ווען עס דערנעמט אים[36] (אַנדערש ווי אין דעם ענין פון תורה, צדקה וכו').

דערפאַר, איז חנוכה וואָס דעמאָלט איז געווען די הנהגה למעלה אויף להראות חיבתם של ישראל — וואָס דאָס האָבן אידן אַרויסגערופן דורך מס"נ — האָט דאָס אַרויסגערופן ביי אידן דעם ענין פון מה־דרין מן המהדרין. ניט נאָר קיום המצות כתקונה, אויך ניט בלויז קיום המצות בהידור, נאָר מהדרין מן המהדרין, אַן אַוועקלייג און אַ ביטול אין גאַנצן.

און דערפאַר איז אין נר חנוכה פאַראַן דער ענין פון מהדרין מן המהדרין וואָס עס איז ניטאָ ביי אַנדערע מצות, און אַלע אידן האָבן דאָס אָנגענומען, ווייל דער גאַנצער ענין פון חנוכה איז מהדרין מן המהדרין — ביטול אין גאַנצן, וואָס דאָס איז דער ענין פון מסירת נפש.

(משיחות נר ה' דחנוכה, תשי"ג)

---

36) תניא פי"ט. ד"ה אין הקב"ה בא בטרוניא תרפ"ה. ספר המאמרים תש"ט ע' 118.